

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА

Ю.М. КОВАЛЕНКО,
к.е.н., доцент,
О.О. МИСКІНА,
аспірант, Національний університет ДПС України

Економічна сутність інвестицій

Розглянуто і проаналізовано погляди вчених на тлумачення сутності терміну «інвестиції», запропоновано авторське його визначення.

Рассмотрены и проанализированы взгляды ученых на толкование сути термина «инвестиции», предложено авторское его определение.

The looks of scientists are analysed Rozglyanutoi to interpretation of audibility of term «investments», author his determination is offered

Постановка проблеми. Інвестиції відіграють важливу роль у процесі економічного розвитку. Вони забезпечують акумулювання капіталу, впливають на ефективність його використання, що є невід'ємною умовою збільшення національного доходу та підвищення темпів економічного зростання. Збільшення інвестицій є позитивним явищем для суспільного поступу, незважаючи на те, що основною їх метою є забезпечення реалізації інтересів інвесторів. Адже досягнення індивідуальних цілей інвесторів значною мірою пов'язане з отриманням соціальних ефектів та стимулюванням позитивних змін, умов і тенденцій для розвитку економіки.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Проблеми інвестицій багатогранні й актуальні. Механізмам інвестування присвячені роботи таких відомих вчених: С. Брю [5], Л. Гитман [10], Е. Долан [11], Д. Доунс [12], Б. Карлоф [3], Дж. Кейнс [4;13], К. Макконелл [5], П. Массе [26], А. Пересада [23], А. Шапіро [27] та інших. Результати їхніх досліджень позитивно вплинули на розвиток теорії та практики реалізації інвестиційного процесу. Однак, незважаючи на

значу увагу науковців до такої економічної категорії, як інвестиції, універсального трактування її визначення не розроблено, що ускладнює, а часом і унеможлиблює дотримання єдності як у теоретичних поглядах вчених, на основі яких обґрунтовуються і виявляються взаємозв'язки та закономірності, які притаманні інвестиційному процесу, так і в практиці обліку, узагальнення, аналітичної обробки та прийняття управлінських рішень щодо реалізації, стимулювання і контролю інвестиційної діяльності.

Узагальнюючи погляди українських і зарубіжних вчених-економістів на теоретичні положення інвестиційного аналізу, ми дійшли висновку про існування певних розбіжностей, насамперед у тлумаченні поняття «інвестиції».

Метою цієї статті є дослідження поглядів науковців щодо економічної сутності поняття інвестицій, їх узагальнення та удосконалення формулювання даного терміну.

Виклад основного матеріалу. Як відомо, в Україні поняття «інвестиції» до 1991 року підмінялося поняттям «капітальні вкладення», тобто вони були тотожні [1, 2]. Інвестиції вважалися найважливішим економічним інструментом, який характеризував діяльність будівельного комплексу, і аналізувалися у двох аспектах: як економічна категорія і як процес, пов'язаний з рухом грошових коштів (ресурсів). При цьому основна увага була зосереджена на структурі джерел фінансування капітальних вкладень, договірних відносинах учасників інвестиційного процесу (підприємців, замовників та інших) і ролі банків у фінансуванні та кредитуванні капітальних вкладень.

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА

У країнах з ринковою економікою капітал може використовуватися в основному у двох напрямках – реальне (вкладання у матеріальні і нематеріальні активи) та фінансове інвестування (вкладання у фінансові активи). Проведений нами аналіз доводить, що у більшості визначень зарубіжних і вітчизняних вчених поняття «інвестиції» пов'язане з реальним, а не фінансовим інвестуванням. Наведемо деякі з них.

Б. Карлоф розкриває зміст інвестицій через таке визначення: «Під інвестиціями розуміють здійснення будь-яких економічних проектів з розрахунком отримати доходи у майбутньому. Традиційно асоціюються з придбанням матеріальних об'єктів, призначених для створення протягом тривалого часу певних благ» [3, с. 246].

Дж.М. Кейнс, який вніс вагомий вклад у розвиток інвестиційної теорії, визначає інвестиції як «поточний приріст цінності капітального майна у результаті виробничої діяльності даного періоду» і як «частину доходу за даний період, яка не може бути використана для споживання» [4, с. 117].

К.Р. Макконелл і С.Л. Брю зводять інвестиції до витрат на виробництво, накопичення засобів виробництва і збільшення матеріальних запасів [5, с. 388].

О.Д. Василик розглядає інвестиції як довгострокові вкладення капіталу з метою створення нових і модернізації діючих підприємств, освоєння новітніх технологій і нової техніки, збільшення виробництва й одержання прибутку [6, с. 386].

Л.М. Павлова зводить інвестиції до процесу використання сукупних матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, спрямованих на збільшення капіталу, розширення, модернізацію і технічне переозброєння виробництва [7, с. 126].

Д.М. Черваньов і Л.І. Нейкова наголошують, що «інвестиції як економічна категорія відображають відносини, пов'язані з довгостроковим авансуванням грошових, майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької діяльності, в їхні основні та оборотні фонди, а також у науково-технічний розвиток, якісне вдосконалення виробничої бази та освоєння випуску нових видів продукції від моменту авансування до реального відшкодування й одержання прибутку або соціального ефекту» [8, с. 130].

М.Й. Поляков трактує визначення інвестицій як вкладення грошових коштів, майна в об'єкти різних видів діяльності з метою отримання прибутку або іншою метою [9, с. 155].

Існують і інші підходи. Так, з терміном «капітал» інвестиції поєднують Л. Дж. Гітман, Дж.Е. Гудман, М.Д. Джонк, Е.Дж. Долан, Д. Доунс, Дж. Кейнс та Д.Е. Ліндсей. Проте їхні визначення дещо відрізняються між собою. Так, Л.Дж. Гітман та М.Д.

Джонк характеризують інвестиції як «спосіб розміщення капіталу, який повинен забезпечити збереження чи зростання його вартості й (або) принести позитивний розмір доходу» [10, с. 10], Е.Дж. Долан та Д.Е. Ліндсей – як «збільшення обсягу капіталу, що функціонує в економічній системі, тобто збільшення пропозиції виробничих ресурсів, яке здійснюється людьми» [11, с. 13], Д. Доунс та Дж.Е. Гудман – як «використання капіталу з метою отримання додаткових коштів або шляхом вкладень в дохідні підприємства, або за допомогою участі у ризикованому проекті, спрямованому на отримання прибутку» [12, с. 238], Дж. Кейнс – як «поточний приріст цінності капітального майна в результаті виробничої діяльності даного періоду, частина доходу за даний період, яка не була використана для споживання» [13, с. 117].

Узагальнюючи трактування вченими сутності інвестицій та капіталу, треба відмітити взаємозалежність класифікації підходів до визначення дефініції «інвестиції» з концептуальними засадами розуміння такої економічної категорії як «капітал» (див. табл.).

Характеризуючи підходи до трактування категорії «інвестиції», варто зазначити, що ресурсний підхід передбачає пояснення сутності інвестицій на основі абсолютизації ресурсів як базової складової інвестування, ігноруванні руху інвестицій: їх перетворення у витрати і в подальшому у продукт інвестиційної діяльності; витратний – розкриття сутності інвестицій через призму витрат (оплат) без врахування джерел їх утворення (процесу перетворення ресурсів у витрати); соціально-економічний – характеристику інвестиції як цілісного процесу із комплексним врахуванням послідовності змін форм вартості притаманних соціально-економічним аспектам інвестиційної діяльності, які являють собою динамічний взаємозв'язок «ресурси-витрати-дохід»; гедоністичний – розкриття сутності інвестицій з позиції корисливого, матеріально орієнтованого задоволення в майбутньому реально існуючим на поточний час благом; майновий – послідовну трансформацію капіталу в предмети майна.

Подібну позицію на обумовленість формування сучасних підходів до трактування терміну «інвестиції» існуючими концепціями визначення сутності капіталу відстоює І.С. Мареха [14, с. 230]. Проте вчений виділяє чотири групи концепції трактування поняття «капітал»: предметно-функціональний підхід, соціально-економічний підхід, монетарну концепцію та концепцію часової цінності, і на їх основі обґрунтовує класифікацію наукових поглядів до визначення категорії «інвестиції», відповідно до якої існують витратний, ресурсний, цільовий,

Класифікація підходів до трактування сутності дефініції «інвестиції» залежно від концептуальних теорій пізнання природи капіталу

№ з.п.	Підходи до трактування сутності інвестицій	Концептуальні теорії капіталу
1	Ресурсний підхід	Предметно-функціональний (капітал як нагромадження праці)
2	Соціально-економічний підхід	Соціально-економічний (капітал як специфічні відносини)
3	Витратний підхід	Грошовий (капітал як фінансовий ресурс)
4	Гедоністичний підхід	Ототожнення капіталу з часом
5	Майновий підхід	Трактування капіталу як певного вкладення, яке забезпечить надходження доходу

майновий, гедоністичний підходи та розуміння інвестицій як соціально-економічної категорії [там само, с. 237–238].

Відсутність уніфікованості трактування терміна «інвестиції» була виявлена як у працях вчених, так і у словниках, енциклопедичній літературі та нормативно-правових актах.

У Великій радянській енциклопедії, виданій у 1972 році, інвестиції трактуються як «довгострокові вкладення капіталу в промисловість, сільське господарство, транспорт та інші галузі господарства як всередині країни, так і за кордоном» [15, с. 520]. Майже аналогічне визначення терміна «інвестиції» наводиться в економічній енциклопедії, виданій у 2000 році [16, с. 630]. Проте в ній уже зазначено, що метою довгострокових вкладень капіталу є привласнення прибутку. Але хоча по формі визначення терміна «інвестиції», які наведені у вище зазначених джерелах, є подібними, за змістом вони дещо відрізняються. У Великій радянській енциклопедії інвестиції ототожнювалися з капітальними вкладеннями, і спрямовувалися насамперед не на отримання прибутку, а на забезпечення позитивного соціального ефекту. Адже вся власність у той час була державною, і примноження доходу (прибутку) від інвестиційної діяльності забезпечувало збільшення надходжень до бюджету, що, в свою чергу, давало можливість ефективно реалізовувати функції соціально орієнтованого державного управління.

З моменту становлення незалежності Україна обрала шлях ринкових відносин, що передбачало розвиток приватної та колективної форм власності, а відповідно інвестиційна діяльність стала орієнтуватися на задоволення інтересів приватних інвесторів, основними цілями яких було збільшення доходів та прибутків. Саме за цих умов відбулося переосмислення терміну «інвестиції», у трактування якого було додано мету їх здійснення. Розвиток відносин у процесі становлення приватної власності був зорієнтований на копіювання аналогічних відносин, які були ефективно організовані у країнах з розвинутою ринковою економікою.

У цей час в Україні було проведено приватизацію, і почали створюватися суб'єкти фондового ринку. Дані тенденції також відобразилися на трактуваннях сутності поняття «інвестиції», які від вузького «капітальні вкладення» перетворилися на розширене «вкладення капіталу», що включало, окрім капітальних вкладень, і операції на фінансовому ринку.

Проте в енциклопедичній літературі незалежної України були присутні визначення терміна «інвестиції», які формулювалися як «сукупність витрат, що реалізуються у формі довгострокових вкладень капіталу в різні галузі економіки» [17, с. 112]. Таке визначення більш пристосовано до реалій економічних відносин та вимог обліково-аналітичного механізму менеджменту. Адже витрати як об'єкт обліку є чіткішим поняттям ніж капітал, трактування якого є неоднозначним.

Аналогічні підходи до трактування сутності поняття «інвестиції» спостерігається і у словниках, які були видані в Україні після 1991 року. Так Великий економічний словник, виданий 1994 року, трактує «інвестиції» двоюко: як капітальні

вкладення (є свідченням підтримки деякими вченими сутності «інвестицій», яке привалювало за радянських часів); та як сукупність витрат, реалізованих у формі довгострокових вкладень капіталу у промисловість, сільське господарство, транспорт та інші галузі господарства (якісно новий підхід до визначення поняття «інвестиції», який продиктований переходом від командно-адміністративної системи управління до менеджменту на основі ринкових відносин) [18, с. 156–157]. Такий підхід свідчить про еволюційний розвиток думки науковців стосовно розуміння сутності інвестицій. Словник фондового ринку, виданий у 1997 році, трактує інвестиції з позиції фінансової науки, розуміючи під ними «довгострокове вкладення капіталу в будь-яке підприємство тощо з метою одержання прибутку» [19, с. 54].

Процес пошуку вітчизняними науковцями уніфікованого підходу до визначення поняття «інвестиції» можна простежити у словниках більш пізнього періоду незалежності України (2000–2010). Так, у словнику сучасної економіки Макміллана, який вийшов у 2000 році, інвестиції трактувалися як «потік витрат, призначених для виробництва благ, а не для їхнього безпосереднього споживання» [20, с. 194].

В Українському тлумачному словнику (2006) під інвестиціями розуміють «грошові, майнові, інтелектуальні цінності, що їх вкладають у різні види діяльності у виробничій та невиробничій сферах» [21, с. 171].

Економічний словник (тлумачно-термінологічний) трактує інвестиції як «сукупність засобів, що реалізовані у формі довгострокових вкладень капіталу в різні галузі економіки» [22, с. 168].

Таким чином, спроби уніфікувати визначення поняття «інвестиції» тривають і по сьогоднішній день.

Не менш важливе практичне значення, ніж науковий пошук сутності терміна «інвестиції», є трактування даного поняття у діючому законодавстві.

Так, у 1991 році вперше після становлення незалежності нашої держави на законодавчому рівні було визначено поняття «інвестиції». Його трактування наведено в Законі України «Про інвестиційну діяльність» (далі – Закон) і сформульовано таким чином: «Інвестиції – це всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (дохід) або досягається соціальний ефект. Такими цінностями можуть бути грошові кошти, цільові банківські вклади, паї, акції та інші цінні папери; рухоме та нерухоме майно; майнові права, що випливають з авторського права, досвід та інші інтелектуальні цінності; сукупність технічних, технологічних, комерційних та інших знань, оформлених у вигляді технічної інформації, навичок та виробничого досвіду, необхідних для організації того чи іншого виробництва; права користування землею та інші цінності».

З погляду українського вченого-економіста А.А.Пересади, визначення інвестицій у Законі в основному відповідає міжнародному підходу до уявлень про інвестиційну діяль-

ність як процесу вкладення ресурсів (благ, майнових та інтелектуальних цінностей) з метою отримання прибутку, доходу, дивіденду (соціального ефекту) [23, с. 6].

Із Закону випливає, що ототожнювати інвестиції і капітальні вкладення не можна, оскільки інвестиції є набагато ширшою категорією, ніж капітальні вкладення. Однак сьогодні деякі економісти ототожнюють їх. Наприклад, І. Бернар і Ж.-К. Коллі тлумачать капітальні вкладення як придбання засобів виробництва (у більш широкому розумінні – це придбання капіталу з метою отримання доходу, а в загальноприйнятому – вкладення у цінні папери) [24, с. 103].

Термін «капітальні вкладення» часто зустрічається в роботах західноєвропейських і американських економістів [25–27], а також багатьох інших вчених у галузі бухгалтерського обліку, фінансового менеджменту та інвестиційного аналізу.

На думку О.М. Шарова, таке ототожнення пов'язане з тим, що «...капітальні вкладення розглядаються як розширення або оновлення виробничих фондів за рахунок власних коштів підприємства, банківських кредитів чи державних субсидій. Саме звідси йдуть постійні вимоги до уряду та банків «збільшити інвестування». Було б більш точним, якби виробничники прямо сказали, що потребують державних субсидій або довгострокових кредитів для модернізації промислового обладнання та придбання нових технологій» [28, с. 93–94].

У цілому ж поняття «інвестиції» має містити предмет вкладень (що вкладати), об'єкти вкладень (куди вкладати) і мету здійснення цього процесу.

Відповідно до Закону предметом вкладень є всі види майнових та інтелектуальних цінностей. Недоліком є те, що до уваги не беруться грошові цінності (їх віднесено до майнових цінностей), які є основним інвестиційним ресурсом, тому їх треба виділяти окремо. Крім того, інтелектуальні цінності (нематеріальні активи) можуть входити і до майнових цінностей. Ці терміни не можна протиставляти.

Уточнення потребують і об'єкти інвестиційної діяльності, оскільки в Законі ними вважаються тільки ті, які сприятимуть одержанню прибутку (доходу) або досягненню соціального ефекту. Таким чином, наголошується на меті інвестиційних вкладень, а характеристики об'єктів не уточнюються. Доцільніше було б виділити фінансові активи (кошти, цільові банківські вклади, паї, акції та інші цінні папери) та реальні активи (рухоме та нерухоме майно, майнові права, що впливають з авторського права, досвід та інші інтелектуальні цінності; «ноу-хау»; права користування землею, водою, ресурсами, будинками, спорудами, обладнанням, інші майнові права та інші цінності).

Щодо мети інвестування, то тут виникає багато суперечностей. Згідно із Законом метою інвестування є створення прибутку (доходу) або досягнення соціального ефекту.

На думку А.А. Пересади «дещо неточним...є здійснення інвестицій з метою одержання соціального ефекту. Цей ефект може досягатися не від прямих інвестицій в підприємництво, а через збільшення доходів від інвестиційної діяльності і відповідних надходжень до держбюджету, що використовують-

ся на фінансування соціальних програм» [23, с. 9]. Подібних поглядів дотримується Т.В. Дорошенко, зауважуючи, що «...визначення досягнення соціального ефекту як мети інвестиційної діяльності суперечить сутності інвестицій як економічної категорії... Інвестиція може викликати як позитивний, так і негативний соціальний ефект, але при цьому вона залишається інвестицією» [29, с. 116]. З наведеним можна погодитися, оскільки метою здійснення інвестицій є тільки економічна вигода, а соціальний ефект визначити більш складно, і ще більш складно включити його у прийняту у ринковій економіці систему розрахунків ефективності інвестицій.

У працях більшості вітчизняних і зарубіжних вчених зазначається, що метою інвестицій є не тільки створення прибутку або досягнення соціального ефекту, а й інші форми забезпечення розвитку і підвищення ринкової вартості підприємства, що знаходить своє відображення у зростанні суми вкладеного капіталу.

Висновки

Узагальнюючи результати проведеного дослідження, варто відзначити, що у наукових колах сьогодення все більшій актуальності набуває дискусія стосовно формулювання сутності терміну «інвестиції». При цьому думки вчених з визначеної проблематики характеризуються значною різновекторністю, що обумовлено багатогранністю даної економічної категорії.

Проаналізувавши основні підходи до трактування економічної сутності терміну «інвестиції», вважаємо за доцільне з позиції забезпечення ефективного управління інвестиційною діяльністю під «інвестиціями» розуміти вкладення капіталу (грошових, матеріальних і нематеріальних цінностей) у фінансові та реальні активи з метою отримання прибутку (доходу) і/або зростання вартості капіталу.

У подальшому, враховуючи запропоноване визначення поняття «інвестиції», перед науковцями постає коло питань, які потребують негайного визначення: пошук шляхів поліпшення інвестиційної політики, гармонізація чинного законодавства з питань регулювання інвестиційного процесу, удосконалення методик і процедур обліково-аналітичного забезпечення управління інвестиційною діяльністю тощо.

Література

1. Снижение стоимости строительства и банковский контроль / [Денисенко Н.П., Зайцев И.А., Лукашевский В.М., Ревуцкий С.Ф.]. – М.: Финансы и статистика, 1989. – 128 с.
2. Финансово-кредитный словарь / [под ред. Гарбузова В.Ф.]. – М.: Финансы и статистика, 1985. – 564 с.
3. Карлоф Б. Деловая стратегия. Концепция, содержание, символы / Б. Карлоф.; пер. с англ. – М.: Экономика, 1992. – 367 с.
4. Кейнс Дж. Общая теория занятости, процента и денег / Дж. Кейнс.; пер. с англ. – М.: Прогресс, 1978. – 494 с.
5. Макконелл К.Р., Брю С.Л. Экономикс: Принципы, проблемы и политика: в 2-х т. / К.Р. Макконелл, С.Л. Брю; пер с англ. – [11-го изд.]. – М.: Республика. – Т. 1. – 1992. – 400 с.

6. Василик О.Д. Теорія фінансів: Підручник / О.Д. Василик. – К.: НІОС. – 2000. – 416 с.
7. Павлова Л.Н. Финансовый менеджмент. Управление денежным оборотом предприятия: Учебник для вузов / Л.Н. Павлова. – М.: Банки и биржи, ЮНИТИ, 1995. – 400 с.
8. Черваньов Д.М. Менеджмент інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств України / Д.М. Черваньов, Л.І. Нейкова. – К.: Т-во «Знання», КОО, 1999. – 514 с.
9. Поляков М.Й. Сутність, роль і значення інвестицій як основи економічного розвитку [Електронний ресурс] / М.Й. Поляков // Режим доступу до журн.: [http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvbdfa/2010_1/1\(18\)_2010_articles/1\(18\)_2010_Poliakov.pdf](http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvbdfa/2010_1/1(18)_2010_articles/1(18)_2010_Poliakov.pdf)
10. Гитман Л.Дж. Основы инвестирования / Л.Дж. Гитман, М.Д. Джонк.; пер. с англ. – М.: Дело, 1997. – 1008 с.
11. Долан Э.Дж. Рынок: микроэкономическая модель / Э.Дж. Долан, Д.Е. Линдсей; пер. с англ. – В. Лукашевича и др. [Под общ. ред. Б. Лисовика и В. Лукашевича]. – СПб.: Печатный Двор, 1992. – 496 с.
12. Доунс Д. Финансово-инвестиционный словарь / Д. Доунс, Дж.Е. Гудман; пер. 4-го англ. изд. – М.: ИНФРА-М, 1997. – XXII, 586 с.
13. Кейнс Дж. Общая теория занятости, процента и денег / Дж. Кейнс. – М.: Прогресс, 1978. – 494 с.
14. Мареха І.С. Теоретико-методологічні засади визначення якості інвестицій: сутнісно-змістова основа та класифікаційні ознаки / І.С. Мареха // Механізм регулювання економіки. – 2010. – №1. – С. 229–239.
15. Большая советская энциклопедия. – [3-е изд.]. – М. – Т. 10. – 1972. – 592 с.
16. Економічна енциклопедія у трьох томах / [редкол. С.В. Мочерний (відп. ред.) та ін.]. – К.: Видавничий центр «Академія». – Т. 1, 2000. – 864 с.
17. Банківська енциклопедія / [Глід редакцією д.е.н. професора А.М. Мороза]. – К.: «Ельтон», 1993. – 336 с.
18. Большой экономический словарь / [под ред. А.Н. Азриляна]. – М.: Фонд «Правовая культура», 1994. – 528 с.
19. Словник фондового ринку / [автор-упорядник В.Ф. Кобзар. Під загальною редакцією Ю.М. Тараторіна]. – Київ-Кіровоград, 1997. – 155 с.
20. Словник сучасної економіки Макміллана.; пер. з англ. – К.: АртЕк, 2000. – 640 с.
21. Новый тлумачний словник з української мови / [укладач: І.О. Радченко]. – Кам'янець-Подільський: Абетка, 2006. – 544 с.
22. Коноплінський В.А. Економічний словник. Тлумачно-термінологічний / В.А. Коноплінський, Г.І. Філіна. – К.: КНТ, 2007. – 580 с.
23. Пересада А.А. Управління інвестиційним процесом. / А.А. Пересада. – К.: Лібра, 2002. – 472 с.
24. Бернар И. Толковый экономический и финансовый словарь: в 2-х т. / И.Бернар, Ж.-К. Колли; пер. с фр. – М.: Междунар. отношения, 1994. – Т. 2. – 720 с.
25. Беренс В. Руководство по оценке эффективности инвестиций / В. Беренс, П.М. Хавранек.; пер. с англ. – [2-е изд. перераб. и доп.] – М.: АОЗТ «Интерэксперт», Инфра-М, 1995. – 528 с.
26. Массе П. Критерии и методы оптимального определения капиталовложений / П. Массе. – М., 1971. – 235 с.
27. Shapiro A.C. Modern Corporate Finance / A.C. Shapiro. – New York: Macmillan Publishing Company, 1991. – 625 p.
28. Шаров О.М. Шляхи розширення інвестиційної діяльності банків / О.М. Шаров // Проблеми і перспективи розвитку фінансової системи України. – К.: НДФІ, 1998. – С. 93–97.
29. Дорошенко Т.В. Сутність інвестицій як економічної категорії / Т.В. Дорошенко // Фінанси України. – 2000. – №11. – С. 114–117.

В.В. ТОКАР,
к.е.н., Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана

Інституційна архітектоніка мобілізаційно-інноваційної моделі розвитку

У статті досліджується інституційна архітектоніка мобілізаційно-інноваційної моделі розвитку через призму людського й соціального капіталу. Представлені авторські пропозиції формування першочергових інститутів з урахуванням специфіки окремих елементів соціально-економічної системи України.

В статье исследуется институциональная архитектоника мобилизационно-инновационной модели через призму человеческого и социального капитала. Представлены авторские предложения формирования первоочередных институтов с учетом специфики отдельных элементов социально-экономической системы Украины.

This article researches the institutional architectonics of the mobilization-innovation model through the lenses of the human and social capital. The author's suggestions of the development of the top priority institutes taking into the consideration the specificity of the certain elements of the Ukrainian socioeconomic system are stated.

Постановка проблеми. За даними експертів ООН, які базуються на дослідженні 192 країн світу, економічне зростання на сучасному етапі обумовлюється наявністю капіталу – на 16%, природних ресурсів – на 24%; людського й соціального потенціалу – на 64% [11, с. 260], проте світові економічні тенденції доводять, що ефективність реалізації